І чужому научайтеся,
Свого не цурайтеся...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 173. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 17-го ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1966 No. 173. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

П'ятниця, 16 вересня 1966

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ПІДПИСАВ ЗАКОН, згідно з яким федерелляльна скарбниця впродовж найближчих п'ятьох років має видати на будову автострад суму 19.7 більйона дол. З цієї суми 17 більйонів призначені на програму будови міжстейтових автострад, сітка яких має виносити 41,000 миль, і які мають бути готові до 1973-го року. Ця ціла сітка міжстейтових автострад мала коштувати 46 більйонів дол., але вже тепер видко, що треба буде видати на автостради принаймі 50 більйонів дол. Федеральний Уряд видає на будову автострад 90 відсотків, а 10 відсотків дають стейти. З цих фондів фінансується розбудову парків, лісів і резерватів для індіян.

КОРОЛЕВА ЄЛИСАВЕТА ВІДВІДАЄ Канаду в липні 1967-го року з приводу відзначування 100 ліття Канадійської Федерації. Королева прибуде до Канади разом із своїм чоловіком князем Филипом і відвідає Оттаву та Світову Виставку в Монтреалі. Також інші члени англійської королівської родини відвідають Канаду в найближчому році. Королева мати в липні 1967 р. відвідає чотири атлантійські провінції, кузина королеви княжна Александра з чоловіком має відвідати Онтаріо, Західню Канаду та північні території при кінці травня або на початку червня 1967-го року. Королева Єлисавета і князь Филип були в Канаді в 1964-му році, і тоді проти неї протестували французькі сепаратисти в провінції Квебек.

СЕНАТОР МЕНСФІЛД В ПОНЕДІЛОК 19-го вересня знов поставить внесок в Сенаті на припинення обструкції в справі законопроєкту про охорону громадянських прав. Сенат вже відкинув подібний внесок 14-го вересня. Коли станеться це і в понеділок, тоді провідник демократів в Сенаті — сенатор Менсфілд вирішить, щоб відкласти дебати над проєктом про громадянські права на найближчий рік, і Сенат почав би тоді вирішувати інші законопроєкти, щоб Сенат міг коло 15-го жовтня закінчити сесію, і щоб члени Конґресу могли вести виборчу кампанію.

НЕ ТРЕБА ОЧІКУВАТИ ЖАДНОГО ЧУДА від нового закону про безпечні авта, — так заявив підсекретар торгівлі в справах транспорту Ален С. Бойд. Він сказав на пресовій конференції, що він не передбачає якихсь драматичних змін. Тепер гадають, що так звані безпечні авта зменшать на 10,000 число смертних випадків річно в автових катастрофах. Це число минулого року становило 50.000. Безпечні авта зачнуть продукувати всі автомобільні корпорації вже в 1967-му році, бо всі нові авта моделів 1968 мусять мати ті всі вимоги, яких вимагає від авт новий закон. Продуценти авт мають до 1-го листопада подати свої пропозиції щодо безпечних авт секретареві торгівлі.

У СВІТІ

КОМУНОКИТАЙСЬКА ВЕРХІВКА ПРОГОЛОСИЛА „тимчасове припинення" так званої культурної революції, щоб можна було зосередитись на осінніх жнивах. В тому комунікаті, що його оприлюднено в керівній китайській пресі й радіо, забороняється „червоногвардистам" входити до фабрик та виїздити на села. Комунікат звертає увагу, що тепер є перший рік третьої господарської п'ятирічки і що тому всі зусилля повинні бути звернені на здійснення поставлених у п'ятирічці цілей. Далекосхідні коментатори припускають, що причиною того розпорядку є хаос, спричинений хуліґанськими вибриками „червоноґвардистів".

СОВЄТСЬКИЙ УРЯД ВИДАЛИВ ДРУГОГО СЕКРЕТАРЯ американської амбасади в Москві, Доналда Леша, закинувши йому „діяльність незгідну з дипломатичними обов'язками". З американського боку заявлено, що Доналда Леша большевики видалили, мабуть, тільки з пімсти за видалення 2 вересня ц. р. з Америки „наукового аташе" совєтської амбасади у Вашинґтоні Валентіна Ревіна, якого приловлено на спробі завербувати на шпигунську службу американця, що мав дати відомості про сферичну програму, ракети і літаки.

ФРАНЦІЯ ПОВІДОМИЛА РАДУ АТЛАНТІЙСЬКОГО СОЮЗУ (НАТО), що вона відкликує з днем 1 жовтня ц. р. свого представника з т. зв. Військової Комісії НАТО, себто найвищого плянувального штабу, який складається з шефів штабів збройних сил всіх членських держав НАТО і має за осідок Вашинґтон. Однак Фрація хоче мати свого „зв'язкового" з тією Комісією.

ЄМЕНСЬКИЙ РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ГАССАН АЛЬ-АМРІ ЗБУНТУВАВСЯ проти президента єменської республіки, генерала Абдуллаха аль-Салляла і прибув з групою інших видатних єменських діячів до Каїро, щоб просити єгипетського президента Нассера — відмовити дальшої підтримки Абдуллахові Саллялеві. Цей останній є ставлеником Єгипту в Ємені і перевів 4 роки тому збройний переворот проти тамошнього прозахідного „імама" (короля) та проголосив республіку: відтоді в Ємені перебуває 70.000 єгипетського війська, на яке спірається Абдуллах аль-Саллял, що його проте вже не хочуть його недавні найближчі співробітники.

У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ КОМУНІСТИЧНИМ ТЕРОРИСТАМ ВДАЛОСЯ непостережно підсунутись під цивільний будівельний табір, де м. і. були зосереджені вантажні автомобілі. Терористи прорвали динамітом широку діру в дротяній заставі, що була довкола табору, миттю вдерлися до табору, остріляли його ручними скорострілами й обкидали ручними ґранатами. Комуністи вбили кілька осіб, одного американського інженера й двох в'єтнамців схопили та знищили або важко пошкодили 60 вантажних авт, заподіявши цим шкоду на кругло мільйон долярів. Сталося це всього за 6 миль від столиці Сайґону. Поки наспіла допомога — терористи втекли.

В ІСТАНБУЛІ ПОМЕР 14 ВЕРЕСНЯ Ц. Р. ГЕНЕРАЛ СЕМАЛЬ ҐУРЗЕЛЬ на 71 році життя, колишній президент Туреччини від жовтня 1961 року по березень цього року. Він прийшов до влади після революції проти режиму Аднана Мендереса в травні 1960 року, коли-то прем'єра Мендереса і двох його міністрів засудили на смерть і повісили, а десятки його співробітників засуджено на довголітні в'язничні кари. Все ж ген. Ґурзель перевів передачу військового режиму в руки цивільних. В лютому цього року, після мізкової атаки, перевезено його до військового шпиталю Волтера Ріда у Вашинґтоні, але, ствердивши безнадійний стан недуги — повернено до Туреччини, де підтримувано його при житті впорскуванням. З уваги на той стан Ґурзеля турецький парлямент обрав на президента генерала Сефдета Суная.

ПРЕЗИДЕНТ ФІЛІППІН ПРОСЛАВЛЯЄ В КОНҐРЕСІ ПОЛІТИКУ ЗДА У В'ЄТНАМІ

Вашинґтон. — Філіппінський президент Фердінанд Маркос, який перебуває тепер з офіційними відвідинами у ЗДА, виголосив у четвер 15 вересня ц. р. промову перед об'єднаними палатами Конґресу, в якій прославляв ЗДА за їх політику супроти В'єтнаму. Президент Маркос твердив, що ЗДА повинні протидіяти аґресивній імперіялістичній політиці червоного Китаю, поки далекосхідні країни самі не матимуть силу „збалансувати збройну потугу Комуністичного Китаю". Філіппінський президент признав, що він і багато інших далекосхідніх державних мужів були глибоко стурбовані, чи американська політика супроти В'єтнаму не зміниться під впливом критичних голосів всередині Америки. Фердінанд Маркос признав ,що психологічно американські матері й батьки мають рацію, коли турбуються, що життя їхніх дітей наражене в дуже далекій від Америки країні, але він звернув увагу на терпіння народів, що падуть жертвою комуністичної партизанки і терору. — З Білого Дому повідомлено, що у висліді розмов між президентом Джансоном і президентом Маркосом буде значно збільшена економічна допомога Філіпінам: замість дотеперішніх $ 24 мільйонів - Американ 24 мільйонів дол. — Америка уділить їм 45 мільйонів дол. допомоги на піднесення хліборобства, коло 16 мільйонів дасть на відбудову знищених комуністичними партизанами провінцій і дасть відшкодування кол. воякам з останньої війни.

ПРЕЗИДЕНТ З ДРУЖИНОЮ ВШАНОВУЄ ПРЕЗИДЕНТА З ДРУЖИНОЮ. Під час відвідин філіппінського президента Фердинанда Маркоса з дружиною в Вашинґтоні, президент Джансон з дружиною вшанували їх формальним прийняттям у Білому Домі, що й видно на цій фотознимці, на якій стоять (зліва): дружина філіппінського президента пані Маркос, президент Джансон, пані Джансон і президент Маркос.

Палатна Підкомісія зменшила допомогу закордонові на $295 мільйонів

Вашинґтон. — Палатна Підкомісія Видатків 15-го вересня зменшила видатки на допомогу закордонним державам на 295 мільйонів дол. в порівнянні з сумою, якої вимагав на цю ціль президент Джансон, і на 400 мільйонів дол меншою від того, що схвалив був вже Конґрес, коли визначував найвищу суму, яку можна б видати на цю ціль. Тепер ще схвалену Підкомісією суму мусить затвердити Комісія Видатків в Палаті, а після того повна Палата Репрезентантів. Підкомісія призначила видати на допомогу закордонові 3.09 більйона дол. Президент вимагав 3.386 більйона дол., а Конґрес ухвалив був висоту видатків на допомогу в сумі 3.498 більйона дол. У вимаганій Президентом сумі 2.469 більйона дол. були приначені на різні цілі економічної допомоги, і 917 мільйонів дол. на військову допомогу. Підкомісія схвалила 2.268 більйона дол. на економічну допомогу, і 825 мільйонів дол. на військову. Палата має вирішити справу допомоги закордонові в найближчому тижні.

У Вашинґтоні відбулася 21-ша Крайова Конференція про Громадянство

Вашинґтон. — В днях 11-го до 14-го вересня відбулася тут 21-ша Крайова Конференція про Громадянство (National Conference on Citizenship) з участю близько 350 делеґатів різних американських установ та організацій, в тому числі теж і репрезентанта УНСоюзу, заступника головного предсідника і керівника рекордового відділу Володимира Сохана. Крайова Конференція про Громадянство нараховує около 700 установ та організацій - членів і веде діяльність з метою піддержувати та скріплювати активність громадян країни у громадському житті, збільшувати їхнє знання громадянських прав і обов'язків та поширювати принципи й ідеї на яких були засновані З'єднані Держави Америки. В управі Конференції є цілий ряд визначних громадських та політичних діячів ЗДА. Одним із її основників є теперішній її президент суддя Тома К. Кларк, член Найвищого Суду ЗДА. Наради Конференції проходили під кличем „Піддержуймо свободу, правопорядок і участь у голосуванні" і на цю тему виголосив програмову промову Дж. Едвард Дей, бувший генеральний поштмайстер ЗДА. Представник УНСоюзу, заст. гол. предсідника В. Сохан брав живу участь у генеральних сесіях Конференції та в нарадах дискусійних груп, використовуючи нагоду для інформації учасників Конференції та її членів управи про УНСоюз, українців в Америці та про долю українців у поневоленій Україні, порівнюючи в дискусіях їхнє положення із громадянськими привілеями та виборчими правами американських громадян. Велике зацікавлення діяльністю українців в Америці виявив представник централі Союзу Американських Правників (American Bar Association) адв. Вендел А. Фалсґраф з Клівленду, який був керівником другої дискусійної групи Конференції. Президент К. К. про Громадянство суддя Тома К. Кларк виголосив на Конференції заключну промову, в якій між іншим ствердив, що Америка проґайнувала нагоди упорядкувати світ.

Уряд і Конґрес починають поборювати інфляцію

Вашинґтон. — Президент Джансон 8-го вересня зробив перший крок в поборюванні інфляції і переслав Конґресові проєкт припинити на 16 місяців ті податкові полегші, які мали бизнесмени від тих фондів, які вони видавали на інвестиції на те, щоб скріпити економіку. Президент сподівається, що припинення цих податкових полегш для корпорацій зменшить запотребування на позички і внаслідок цього зменшаться і відсотки від позичок, які в останному часі були так збільшилися, що важко було дістати капітал на розбудову промислу та на морґедж.

Індонезія повернеться до ОН

Об'єднані Нації — Індонезійський міністер закордонних справ Адам Малік знаходиться тепер вдорозі до Ню Йорку, на відкриття 21-ої сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, щоб стрінутися з різними закордонними дипломатами, але передусім переговорити технічні подробиці, пов'язані з заміром індонезійських керівних кол — вернутися до Об'єднаних Націй. Індонезійський президент Сукарно несподіваним рішенням з 21 січня минулого року відкликав участь Індонезії в ОН, подавши за причину, що Об'єднані Нації стоять під диктатом „західніх імперіялістів" і тому до Ради Безпеки ОН обрано було Маляйзію, проти якої Індонезія Сукарна вела невиповіджену війну. Після невдачного комуністичного перевороту в Індонезії 1 жовтня мин. року — Сукарно втратив фактичну владу, залишившись титулярним президентом, а новий уряд генерала Сугарта замирився з Маляйзією. Новий міністер закордонних справ Індонезії, на місце арештованого д-ра Субандрія, відвідав Каїро і мав довгу розмову з єгипетським президентом Нассером. Відтіль він мав полетіти до Београду на розмову з югославським Тітом, а з Београду — безпосередньо до Ню Йорку. Він заявив журналістам, шо Індонезія буде продовжувати політику невтральности.

ЗДА будуть знову проти допущення Пейпінґу до Об'єднаних Націй

Об'єднані Нації. — З'єднані Держави будуть на найближчій Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, яка збереться 20 вересня ц р., продовжувати свою опозицію проти прийняття Комуністичного Китаю до тієї найвищої міжнародної установи. Керівні чинники ЗДА призадумувалися, чи не треба б змінити дотеперішнє становище в цій справі з уваги на зріст голосів „за" допущення Комуністичного Китаю. Щоб оминути поразку — ЗДА могли б прийняти позицію щодо „двох Китаїв" в Об'єднаних Націях — Вільного Китаю з осідком на Тайвані (Формозі), який тепер засідає в ОН і їх Раді Безпеки, та Комуністичного Китаю. Таку розв'язку пропонують багато різних членських держав ОН, однак однаково Тайпей, як і Пейпінґ рішуче таку розв'язку відкидають. Остаточно рішено у Вашинґтоні противитися взагалі прийняттю Комуністичного Китаю до ОН. Останнім разом, у минулому році, 47 держав в ОН висловилися „за" прийняття та 47 „проти" при 20-ох, що стрималось: однак для важности голосування треба було двох третин голосів, бо більшість прихилилась була до внесення ЗДА, що це „важлива справа" і тому для її схвалення треба двох третин голосів. Тепер керівні американські кола сподіваються здобути більше голосів проти прийняття Комуністичного Китаю з уваги на наявність непримирливого войовничого становища Пейпінґу та упадку китайських впливів у різних африканських країнах.

Західньо-німецький підводний човен затонув з 19 моряками

Бонн. — Західньо - німецький підводний човен „Гай" (Рекін), затонув на Північному у морі, недалеко берегів Голляндії. Сталося це в четвер 15 вересня ц. р. вночі, під час великої морської бурі. З-посеред 20-членної залоги врятувався тільки один моряк Петер Отто Зільберпаґель, що його виловив з морських хвиль англійський тральник „Сант Мартін", після того, як той моряк перебував у морі 13 годин. За причину катастрофи той моряк подав проникання води до машинового відділу підводного човна. Величезна хвиля пробила діру в тому слабому місці корабельного кадовба і залога просто не мала часу виконати наказ капітана — зодягти рятункові пояси і залишити корабель. Підводний човен — за словами того моряка — „пішов на дно, як камінь". Німецькі, голляндські, англійські, данські й американські кораблі даремне шукали за ціцілілими довкола місця катастрофи, що його можна було розпізнати по великих слідах оливи на хвилях.

ДО БОЛГАРІЇ ПРИБУВ РУМУНСЬКИЙ ПАТРІЯРХ

Софія. — До столиці Болгарії прибув патріярх Румунської Православної Церкви Юстин. Він відбув розмови з провідниками болгарських православних. Румунія, яка має всього 18 мільйонів населення, має свою церковну організацію і свого патріярха. Україна, якої населення двічі більше, не може дозволити собі на окрему церковну організацію і залежна від московського патріярха. Навіть грузини і вірмени мають свої окремі патріярхати, хоч їх багато менше та й разом з Україною терплять московське поневолення.

АСТРОНАВТИ КОНРАД І ҐОРДОН ЩАСЛИВО ВЕРНУЛИСЯ НА ЗЕМЛЮ

Місія Джеміні 11 найуспішніша з усіх дотеперішніх

Кейп Кеннеді, Флорида. — 15-го вересня астронавти Джеміні 11 командори фльоти Чарлз Конрад і Ричард Ґордон щасливо осіли на Атлантику, 700 миль на південний схід від Кейп Кеннеді. Триденний лет довкола Землі закінчився о го. 9:59 перед полуднем за східнім часом. Вони 44 рази облетіли Землю впродовж 71-ої години. Приземленням керував компютер - машина, який обраховував всі віддалі та автоматично „наказував" кабіні, де вона має осісти. Джеміні 11 з великою докладністю осів на воді, тільки пів милі від літаконосця Ґваму, який чекав на астронавтів на океані. Коли кабіна спадала вниз, то її видко було на корабельній телевізії, яку передавав комунікаційний сателіт „Ранній Птах". 25 мінут після спаду на воду обидва астронавти були вже на літаконосці, де їх вітали з ентузіязмом моряки, постеливши для них червоний диван. Астронавт Конрад сказав, що після кількох ночей доброго сну він міг би знов летіти в космос. Командор Ґордон додав до цього, що гарно виглядає світ з покладу корабля, але він виглядає величніше з висоти 850-ох миль. Лікарські оглядини на літаконосці ствердили, що обидва астронавти в добрім здоров'ї. Вони в п'ятницю 16-го вересня вже мали бути на Флориді, де переходитимуть основні лікарські оглядини. Джеміні 11 випущено в понеділок 12-го вересня. Того самого дня вже під час першого облиту Землі Джеміні об'єднався з ракетою Адженою, що було його головною ціллю, бо це буде потрібне під час лету до Місяця. Астронавти чотири рази об'єднувалися з Адженою, і довший час літали разом, а пізніше прив'язали ракету до Джеміні за допомогою линви 100 стіп задовжки і літали з нею у формації, чим защадили на пальнім, бо не потребували зуживати пального при випуску ракети, щоб зблизитися до ракети як це бувало давніше. Астронавти виконали всі призначені їм завдання з найбільшою докладністю. Вони мали і один неуспіх, бо астронавт Ґордон не міг мандрувати по космосі майже дві години, згідно з пляном, бо йому праве око так було зайшло потом, що він нічого не бачив, і внаслідок цього мусів скоротити свою мандрівку по космосі до 40 мінут. Цей частинний неуспіх свідчить про це, що треба буде поліпшити одіння астронавтів в тому напрямку, щоб воно більше охолоджувало тіло астронавтів. Д-р Роберт Ґілрут із Космічної Адміністрації заявив, що мандрівка по космосі є трудніша, як давніше передбачалося, і тому треба в цій справі дальшого поліпшення. Найближчу мандрівку по космосі відбудуть астронавти Джеміні 12, які закінчать серію летів в проєкті Джеміні десь при кінці жовтня цього року. Джеміні 12 має літати довкола Землі 4 дні, щоб його астронавти мали більше часу на вправи в мандрівці по космосі.

Москва засуджує „культурну революцію" і червоноґвардійців в Китаю

Москва. — Московська преса засуджує „культурну революцію", що проходить тепер —в Китаї. В „Правді" з 13-го вересня надрукована кореспонденція зі столиці Монголії Улан-Батору про події у Пейпінґу. Як подає кореспондент монгольської пресової аґенції Монцаме, в Пейпінґу трохи послабли підтримані китайським урядом демонстрації китайських червоногвардійців. У висліді цих демонстрацій крамниці у Пейпінґу припинили продавати парфюми,, соняшні окуляри, чи карти до гри. На місце тих люксусових і непотрібних на думку революційних червоногвардійців товари поставлено у крамницях портрети Мао-Тсе-тунґа. На вулицях Пейпінґу можна бачити людей із табличками на грудях і на плечах з написом „капіталіст". Ці люди є об'єктом лайки і знущань з боку червоноґвардійців. Для них немає сидячих місць у кінотеатрах, де вони мусять стояти підчас сеансу, а після програми їх примушують прибирати залю. Їх не впускають до автобусів. Той же кореспондент, як пише „Правда", подає, що на стінах і плякатах, де донедавна стояли написи „мир", чи „дружба" появились нові написи, що закликають до боротьби з ревізіонізмом і імперіялізмом. В останньому часі — пише кореспондент аґенції Монцаме — в Пейпінґу появились летючки, в яких критикується дії червоногвардійців, закидаючи їм „нарушення чести червоногвардійця". Головне вістря критики звернене проти тих червоногвардійців, які прибули до Пейпінґу з провінції. Та діяльність червоногвардійців продовжується на провінції. Ось — як подає кореспондент з Улян-Батору в московській „Правді" — група школярів з Пейпінґу прибула до міста Шаньян для переведення „революційних заходів". Ці учні перевели публічні допити. Одного мужчину, який не міг задовольнити червоногвардійців відповіддю про своє соц - походження, затовкли на місці. Не краща доля зустріла жінку, яку вони допитували. Їй так потовкли голову, що вона померла на вулиці. Червоногвардійці оправдують свої вичини так: „Людей на допит привели до нас робітничі маси. Ці люди не видержали нашого допиту, а нам треба боротись з ворогами із зброєю в руках". Ще більшого спустошення допустились червоногвардійці в Тянцзині. Вони напали на будинок міського партійного комітету, побили заступника посадника міста, посадили в тюрму секретаря міського комітету партії, та й забили декілька осіб, а ще більше поранили і потурбували. Такі самі вичини червоноґвардійців мали місце і в інших містах. Вся ця кореспонденція в московській „Правді" може викликати тільки усмішку. Ще не так давно а в Совєтському Союзі всі ще це пам'ятають, такі самі події мали місце і в московському царстві. Також і там нищили і вбивали ворогів народу публічно і в закамарках НКВД, заслонюючись портретом Сталіна, як тепер у Китаї портретом Мао-Тсе-тунґа.

● **Голова Буддистського Інституту в Сайґоні,** столиці Південного В'єтнаму, звернувся депешою до президента Джансона і генерального секретаря Об'єднаних Націй У Танта, щоб вони молилися за життя головного буддистського монаха Тіч Трі Квакга, який програвши кампанію проти легального уряду у Південному В'єтнамі розпочав голодівку і тепер виснажений настільки, що бояться за його життя.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. В Джерсі Сіті і закордоном: На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

У Тант — центр кризи

Досі, коли говорилося про кризи в Об'єднаних Націях, треба було розуміти під ними передусім нездатність цієї найвищої міжнародної установи розв'язувати великі міжнародні проблеми, як справа об'єднання Німеччини й інших поділених країн, справа міжнародного роззброєння і т. д. Бували і є там кризи також внутрішнього характеру, наприклад, дотепер не поладнано проблеми фінансування так званих мирових експедицій міжнародного війська, внаслідок чого Об'єднані Нації мають велетенський грошовий дефіцит. Однак, тепер зайшла в тій установі своєрідна криза, що обертається довкола особи її генерального секретаря У Танта.

Річ в тім, що У Тант заявив, що він, закінчуючи 3 листопада ц. р. свою 5-річну каденцію, не буде більше кандидувати. Ця його заява спричинила переполох між 117 делеґаціями держав-членів ОН. Азійсько-африканський бльок вирішив, що не буде обмірковувати ніяких інших кандидатур, поки не вичерпається всіх заходів, щоб переконати У Танта прийняти вибір на наступних п'ять років. Філіппінський президент заявив, що 20 цього місяця він прибуде на відкриття сесії Генеральної Асамблеї і запропонує всіма 117 голосами переобрати У Танта, поставивши цим його в таку ситуацію, в якій він не зможе відмовитися. Представники ЗДА, Британії і Франції відразу заявились за дальшою кандидатурою У Танта, представники СССР давно вже на це погодились у дипломатичних розмовах, а назверх не декларують своєї підтримки У Тантові лише для того, щоб зорієнтуватись докладно щодо настроїв у міжнародному світі.

Логічно виходило б, що У Тант „незаступний". Це звучить як парадокс тому, що він, колишній учитель середньої школи в Бірмі, ані не грає ніякої ролі в міжнародному інтелектуальному світі, ані не відзначився особливим дипломатичним хистом. Усі коментатори, знайомі з історією Об'єднаних Націй і відносинами в їх централі у Ню Йорку, одностайно стверджують, що коли йдеться про формат — то У Тант не дорівнює жадному із своїх попередників, Триґве Лі чи Даґові Гаммершилдові. Навіть, так би мовити, традиційні й обов'язкові чесноти всіх генеральних секретарів Об'єднаних Націй — мовчазливість, об'єктивізм і терпеливість — не проявились в У Танта так, як цього треба було б сподіватись. Наприклад, пригадують, що він, не зважаючи на своє високе становище, яке не дозволяє втручатись у внутрішні політичні відносини в будь-котрої держави-члена ОН, дозволив собі публічно критикувати сенатора Беррі Ґолдвотера, республіканського кандидата на президента в останніх виборах у ЗДА, — за його становище в справі В'єтнаму. Після упадку Хрущова У Тант заявив, що було б добре, щоб Хрущов прибув до Об'єднаних Націй і з'ясував причини, чому властиво його викинули. У Тант, керуючись особистими симпатіями-антипатіями, назвав колишнього президента конґолійської провінції Катанґи Мойсе Чомбе і його уряд „бандою кльовнів". У найактуальнішій справі В'єтнаму У Тант одверто виявляв свої погляди — виразно неприхильні в'єтнамській політиці Америки. Зате за все своє п'ятирічне урядування У Тант ні разу не висловився критично про комунізм, про Москву чи Пейпінґ. Натомість він заявився одверто за допущення комуністичного Китаю до ОН, підтримавши наївний арґумент, що приявність Пейпінґу в ОН необхідна для того, щоб перевести міжнародне роззброєння.

Коли ж без уваги на всі ці недостачі й прогріхи У Танта Америка й інші західні країни підтримують його, то роблять це тільки для того, щоб в Об'єднаних Націях не постало нової поважної кризи, коли б прийшлося шукати іншого кандидата. Перевага У Танта над названими вгорі його попередниками, більшими індивідуальностями й кращими дипломатами, в тому, що Москва свого часу заявилась „проти" них, а тепер заявляється „за" У Танта. Західні країни побоюються, що коли У Тант відійде, то большевики негайно відігріють хрущовську концепцію „тройки": щоб, замість одного генерального секретаря, були три члени Генерального Секретаріяту, по одному від країн вільного світу, комуністичних і невтральних країн. Ясно, що це був би початок кінця Об'єднаних Націй. Отож усі члени ОН вважають: У Тант — найкращий, бо відомо, що він собою являє, і „з ним можна ладнати". Це, може, не дуже великий комплімент для бірманського дипломата, але це — його найбільший реальний політичний атут.

В. Стецюк

ВОЛОДИМИР РАДЗИКЕВИЧ

(1)

Вістка про те, що 14-го вересня заснув навіки в Бозі проф. Володимир Радзикевич, потрясла до глибин усією українською громадою, а зокрема українським педагогічним та науковим світом в Америці. Перестало битись його серце за два дні перед 80-ю річницею життя, і саме в той час, коли українська громада Клівленду та околиці відзначала його ювілей святочним вечером, а Наукове Товариство ім. Шевченка в Ню Йорку, дійсним членом якого був Покійний ще з 1932-го року, підготовляло окрему конференцію на його пошану. Відійшов у вічність сл. п. проф Радзикевич саме в той час, коли з усіх сторін вільного світу пошта почала приносити до його дому ґратуляційні листи і телеграми від українських наукових, культурних і громадських установ, від колишніх учителів, науковців та учнів львівських гімназій, гімназії в Мюнхені та в Берхтесґадені, у к р а ї нознавчих шкіл на американській землі.

Не стало між живими дійсного репрезентанта українського шкільництва в Галичині між двома світовими війнами. Можливо, знайдеться історик українського шкільництва в Західній Україні, якому пощастить вірно представити його образ під польською, большевицькою та німецькою окупаціями і змалювати сильветки наших найвизначніших педагогів, згадати їхню подивугідну і повну посвяти працю.

Немає найменшого сумніву, що одне з перших місць між українськими педагогами Галичини займає сл. п. проф. Володимир Радзикевич. Та чи вдасться комусь з істориків нашого шкільництва тієї доби представити ту незрозумілу вже сьогодні опіку над молоддю, ту любов до молодого українського покоління і одночасно ту високу достойність українського педагога в усьому його житті? Чи можна змалювати ту безмежну відданість для національного і морального виховання української молоді, що їх бачимо протягом майже 60-річної педагогічної діяльности сл. п. проф. Володимира Радзикевича? Чи може сьогодні котрийсь із наших педагогів дорівняти тим усім зусиллям і трудам, що їх поклав проф. Радзикевич на полі українського шкільництва, культури та науки? Слушно завважив колись визначний американський філософ - педагог Дюї, що „образу відданого педагога не може змалювати найкращий маляр, ані письменник - психолог, ані історик; він викутий в серцях дорученої йому молоді".

Все ж таки для майбутнього біографа хочу дати бодай контури тієї широкої і багатої на досягнення педагогічної діяльности проф. Радзикевича, як один із доказів тієї невмирущої нашої національної сили і того твердого державницько - національного потенціялу, що його вкладає в життя свого народу український педагог. „Не забуваймо, — говорив наш Великий Митрополит Андрей, — що „українська національна школа — це складова частина всього українського життя, це фундамент майбутности і основа національної гордости". Великою нашою національною гордістю є також і наші національні педагоги, що, перейнявшись ідеєю служіння своєму народові, мали перед собою одну мету — дати рідному народові нових носіїв української правди.

Винісши з рідного дому перші основи, що їх вклала в його молодечу душу патріотична родина українського греко - католицького декана Львівської Єпархії, Володимир Радзикевич скріплював ті основи не тільки в твердій австрійській школі, але передусім у тім гарті духа, що його принесла „Весна Народів" і невмируща сила Шевченкового „Кобзаря". Це були часи, коли ще живою дзвеніла пісня українського Мойсея - Франка, коли ще по всій Україні лунало гаряче і міцне, мов криця, слово з уст живої ще тоді Лесі Українки, коли ще живими були гасла таких наших літературних і народних діячів, як Борис Грінченко, Володимир Самійленко і Юрій Федькович.

Гімназійна наука і університетські студії в центрі українського П'ємонту — у Львові — дали Володимирові Радзикевичеві глибоке знання для майбутньої праці на добро народу. Під керівництвом таких визначних педагогів, як Е. Харкевич, Ол. Барвінський, Іван Верхратський, а далі під проводом таких визначних наших учених, як Грушевський, Колесса, Студинський, кристалізується характер юнака, оформлюється педагогічно-наукова основа молодого вчителя.

Не малий вплив на молодого адепта науки мала й та національно - політична атмосфера, в якій жив тоді український народ у Галичині. Криваві „баденівські вибори", сторіччя відродження української літератури і 50-річний ювілей знесення панщини, а кілька років пізніше введення в життя народу програми Народного Комітету під керівництвом таких духових потентатів, як Іван Франко, Мих. Грушевський і Юліян Романчук, не могли залишитися без відгомону в душі студента.

Відозва Українського Народного Комітету в 1900 р. про те, що ідеалом кожного українця має бути єдина, соборна українська держава, стала дороговказом для нашої молоді. За цим дороговказом пішов і проф. В. Радзикевич. Тому не дивно, що він із запалом кидається до студій над українською мовою, історією, літературою та культурою взагалі. „Студіював я, — говорив Покійний, — і Гомера і Верґілія, з подивом глядів на змальовані ними постаті старовинних героїв, але, коли порівняв я їх з тими героями, що їх дала нам наша земля, побачив, що стільки любови, що її виявили для свого народу наші герої впродовж цілої нашої історії, не зуміла і не могла виявити ніяка друга нація на світі".

Місіонарем рідної культури став проф. Радзикевич уже в 1908 році, як учитель-суплент Академічної Української Гімназії у Львові. Впарі з педагогічною працею йде його кабінетно - наукова праця над українською літературою, зокрема творчістю Шевченка і Франка. Тоді ж появляються його перші поетичні і прозові твори для дітей. А коли з вибухом першої світової війни український народ Галичини почав готуватися до всенаціонального зриву, молодий літературознавець вкладає всю свою енерґію у виготовлення такої історії української літератури, яка могла б забезпечити нашу гімназійну молодь відповідним знанням своєї рідної літератури.

Чим став підручник української літератури проф. Радзикевича для нашої молоді усі ми добре знаємо. Від часу закінчення першої світової війни і досьогодні він залишається „євангелієм" українознавства для кожного свідомого українця. Широку популярність знайшов цей підручник не тому, що він містить у собі повний нарис української літератури, бо подібні нариси вже були і перед його появою, але тому, що автор вклав у цей підручник всю свою ерудицію, всю свою душу і застосував у ньому якнайкращу методу синтези.

Д-р Микола Гнатишак у своєму вступі до „Нарису української літератури" проф. Радзикевича пише, що його автор „заповнив прогалину, яку відчували вже віддавна наші школи". На мою думку, він не тільки заповнив прогалину, але й став чудовим зразком, як має виглядати синтетичний огляд українського письменства. Чудова форма вислову і глибоке та одночасно стисле змалювання епох нашого духового розвою захопили широкі маси української спільноти, і тому не диво, що підручник проф. Радзикевича знайшов собі місце не тільки в бібліотеках українських шкіл, але й в українських товариствах, молодечих організаціях і в широко розкинених по Західній Україні читальнях „Просвіти".

Не помилявся Куліш, коли писав, що:

Отечество ж собі ґрунтуймо
в рідним слові:
Воно, одне воно,
від пагуби втече,
Піддержить націю
на предківській основі, —
хитатимуть її політики
вотще —
Переживе воно
всі чужоядні мови,
Народам і вікам
всю правду проречe..."

І вже це одне „слово", що ним промовив проф. Радзикевич у своїм підручнику до української спільноти, поставило ім'я його в коло якнайкращих українських літературознавців 1920-их років.

(Закінчення буде)

Роман Рахманний

МОСКАЛЬ-ЧАРІВНИК І ШАПКА-НЕВИДИМКА

Звичайно, мова тут мовиться не про москалів, які вешталися по українських ярмарках, всякими штукарськими вигадками забавляли наш народ і таким чином промишляли на життя. Такий люд — інколи добряги, інколи дурисвіти — не шкідливий, а для розваги навіть корисний, бо винахідливий на всяке штукарство. До речі, це не випадок, що москалі-росіяни ще й тепер славляться своїми цирками і, зокрема, приручуванням ведмедів.

Але тут маємо на мислі політично - державне штукарство: уміння росіян достосовувати свою імперіялістичну тактику і стратегію до нових життьових умов. Такий хист небезпечний, як і небезпечні люди з цим умінням. Як відомо, сталінські методи поборювання національних рухів у Совєтському Союзі нині незручно застосовувати. А втім, навіть совєтське суспільство відсахнулося від тих методів. В цьому пересвідчилися большевицькі консерватисти в Москві у зв'язку зі справою росіян Синявського і Даніеля та українців Світличного і Дзюби. У Москві виникли тоді демонстрації в обороні суджених критиків - письменників; в Україні ув'язнення українських літераторів викликало обурення широких мас молоді. За кордонами СССР громадська думка світу виявила з того приводу своє обурення протестами письменників, журналістів, громадських діячів навіть демонстрацією перед посольством СССР у столиці Канади.

Ясно, що в теперішній ситуації сталінські порушування вольностей окремої людини і прав цілих народів ніяк не калькулюються для московських лідерів. Тому облишено явні - славні арешти й процеси, а застосовується — особливо в Україні — таємні ув'язнювання і таємні процеси. Але ці заходи напоролися на нові трудноці. Виявилось, що не лише тяжко приховати репресії від світової громадської думки, але й власне суспільство протиставиться відновленому видові сталінізму: люди, які виросли в совєтській системі і які ніколи не стикалися з „буржуазним націоналізмом", виступають проти репресій саме з позицій совєтської конституції. Вони домагаються відкритих процесів суто юридичного характеру, як це буває в демократичному суспільстві і як це прислуговує громадянам СССР згідно з їхньою „найдемократичнішою в світі" конституцією чи конституціями.

Так, наприклад, вже знаємо певно, що спроба навесні цього року арештувати і таємно засудити групу українських патріотів у Львові та Києві не вдалася. Українська молодь у Львові вийшла на вулицю коло судової залі і голосно домагалася відкритого процесу. А згодом, коли засуджених вивожено в концтабори на території Російської СФСР, юрби молоді, вийшовши прощатися з своїми земляками - патріотами, обсипали їх квітами. Міліція і пожежна сторожа розганяли демонстрантів водою. З юрби пролунали тоді глузливі вигуки: „А може б газом, а не водою по нас..."

Такий розголос репресій супроти українських патріотів не на руку Москві, ні в самому СССР, ні закордоном. Вістки про репресії супроти українців викликають рух опору в інших не - російських народів і навіть деяке співчуття серед росіян - лібералів. Якщо чужомовна преса підхоплює ці вістки, тоді для Москви та її діячів створюється прикра ситуація. Тому вирішено застосувати нове штукарство, на яке завжди багата уява москаля - чарівника.

Це — шапка - невидимка. Ні, це зовсім не казка, а сувора і страшна дійсність, в якій живуть українці на „нашій, не своїй землі"; врешті, це дійсність і інших народів СССР, і значного числа самих росіян. Справа дуже проста: виходить людина з хати і невідомо чому не вертається. Пропала, як камінь у річці.

Звичайно, бувають різні пояснення. Може ж бо людина захворіти на амнезію: забуде власне ім'я, своїх найближчих і навіть шлях до них. Буває таке й на північноамериканському континенті. Однак у ЗДА чи Канаді, у Франції чи Англії звичайно в такому випадку проводяться розшуки. Не лише поліція, але й центральні власті, а зокрема преса цікавиться таким випадком; про нього повідомляють відповідні чинники в сусідній державі; все суспільство готове допомогти даній родині чи особі повернутися до нормального життя. Нічого в цьому нема таємного, бо це — суспільне лихо і питання охорони здоров'я.

Однак на території СССР, точніше — на території України, таких заходів не вживається. Преса про ці випадки не пише, оголошень з розшуками таких осіб не друкується, власті не виявляють ніякої охоти співпрацювати з родиною, яка несподівано втратила дорогу їй особу. А втім, таких випадків аж надто багато, щоб можна було пояснити їх амнезією; адже це рідкісна недуга, і покищо ніколи не проявлялася вона як масова.

Нічого іншого не спричиняє зникання українських патріотів, як шапка - невидимка, якою власті вкривають наших непокірливих земляків. Арештували непомітно на вулиці намічену людину (хіба ж то тяжко викликати когонебудь в „район міліції" для вияснення дрібної справи?), москаль-чарівник вивозить цю людину поза межі УССР на місце примусових робіт. Там людина є лише нумером без жадного зв'язку зі світом. Раз такої людини „офіційно" не арештовано, не обвинувачено і не засуджено, її там „офіційно нема"; а корисну роботу для „батьківщини комунізму" вона там виконує, як виконували за Сталіна недостріляні та депортовані в'язні.

Немає сумніву, що чимало українських патріотів перебувають у совєтських тюрмах ще зі сталінських часів, хоч офіційно всіх таких в'язнів уже звільнено, а багатьох навіть реабілітовано. Ось так ще й досі карається в тюрмі Катруся Зарицька, відома українська патріотка і в'язень польських тюрем, репресована ще сталінським режимом. Порушуючи всяке правосуддя, її держать у тюрмі. Але по тюрмах і таборах караються вже й нові „рекрути". Це переважно вихованці комуністичної системи, навіть комсомольці і партійці. Однак, вони мали, мабуть, стільки людської гідности, що посміли на свій лад виступити в обороні прав українського народу проти російського „великодержавного держиморди" (як висловився Ленін). Тож одних ув'язнено раніше явно - славно або „переведено" на іншу роботу; інших накрила тепер шапка - невидимка. Вони зникли з поверхні життя в УССР без ніяких ускладнень для режиму росіян і їхніх вірних

(Закінчення на стор. 4-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

ІСТОРИЧНИЙ ФЕСТИН

Цьогорічний Осінній Союзовий Фестин і вибір Міс Союзівки повинні б мати ювілейний характер: якщо мені служить пам'ять, — в місяці вересні минає десять років з того часу, коли вибрано вперше міс Союзівку, а була нею (тоді ще) панна Тамара Сагайдачна з містечка Гемпстед, Л. Ай., де достойний Михайло Островерха довгі роки був дяком.

Мабуть ради того, щоб спеціяльно відзначити цю вікопомну подію, Управа Союзівки постаралась запросити на 17-18 вересня ц. р. таких небувалих гостей з Голлівуду, як Джек Пеленс-Палагнюк і Михайло Мазуркевич (Майк Мазуркі), — американських фільмових акторів українського роду.

Га! Коли таких двоє славних „звіздарів" з'явиться на цьому шматку України, то нам з Миколою Понеділком немає чого там робити... Сказати б щиру правду — ми таки не можемо з ними рівнятися, куди там! Ще Микола Васильович, від біди, міг би ставати до якоїсь компетиції, раз тому, що він трохи подібний до Джері Луїса, а подруге — він теж був цього літа в Голлівуді, з прогулянкою, а при цій нагоді ходив на цвинтар поклонитись призабутій вже могилі сл. п. Івана Годяка...

Ну, що ж... Я не пригадую своїм виглядом ані Джері Луїса, ані Джека Пеленса, ані навіть Роберта Тейлора... Ще подекуди можна б мене взяти за Майка Мазуркі, — а знаєте, чому?.. Бо я такий самий щирий українець, як і він, — дуже люблю їсти вареники („пироги" — як то популярно говориться). Нууу, може я і не такий щирий українець — не потраплю змолотити таку могилу вареників, як він, коби здоров, годен подолати! Одного разу, в кухні УНДому в Ню Йорку, я був свідком такого „концерту", що його дав наш дорогий Майк... Кажу вам — було на що подивитися! І я направду трохи брюся... і заздалегідь остерігаю пана Кваса, що кухня Союзівки може мати проблему з голлівудськими гостями, тим більше, що й Джек Пеленс любить Україну, — не погорджує вареницями, шанує борщ і ковбасу.

Та не тільки пан-Квас чи пан Данило можуть мати проблему... Передбачаю, що наш головний предсідник, п. Йосип Лисогір, теж опиниться в скрутній ситуації! По неписаному звичаю чи традиції досі завжди бувало так: тільки вибрали нову міс Союзівку, пан головний предсідник, з титулу свого уряду, зараз ішов перший цілуватись і фотографуватись з нею.. Тепер може бути інакше, пане головний предсіднику... Соррі, голлівудським гостям належиться першенство! Хібащо договоритесь потихеньку з В. Гентишем, щоб він запросив їх, під час тієї приємної церемонії, — на пироги...

Здається, я буду виразником думок і почувань багатьох моїх колег, старших і молодших парубків та й жонатих мучеників, коли складу на цьому місці Управі Союзівки щиру подяку за те, що вона запросила на цей Великий Фестин також дві міс Америки українського роду, одну з Вашінґтону, другу з Філядельфії. В такий спосіб не буде жадної дискримінації, нікому не діятиметься кривда. В той час, коли красне жіноцтво кинеться за автографами до Пеленса і Мазуркі, нашим бойовим завданням, друзі-мужчини, буде сформувати другу чергу за автографами — до Мішель Метрінко і Марусі Рибчук. Побачимо, чия візьме!

І к е р

● 26-річна данська княжна Марґарита, наступниця престолу в Данії, заручилась з 32-річним французьким дипломатом аристократичного роду, князем Марі Жаном Андре де Ляборд де Монпезан. Названий дипломат, який говорить по-китайськи й в'єтнамськи, працює у далекосхідньому відділі французької амбасади в Лондоні в характері третього секретаря амбасади. Згоду на те подружжя має ще дати данський парлямент і тамошня державна рада, що її очолює король Фредерик, батько Марґарити.

ЛУКА ЛУЦІВ

ІВАН ФРАНКО — БОРЕЦЬ ЗА НАЦІОНАЛЬНУ І СОЦІЯЛЬНУ СПРАВЕДЛИВІСТЬ

(76)

Цапенко не може добачити романтизму у Франка. Він каже, що „Франко був не натуралістом, а реалістом, і дріб'язкові неправдоподібності для нього не мали особливого значення" (ст. 28). Далі Цапенко пише, що навіть великий Шекспір „менше дбав про збереження історичних, етнографічних деталей: скрізь виступав сучасний йому побут і проблеми Англії кінця XVI — початку XVII ст." Та біда в тому, що Франко малює в своїй повісті такі „громадські порядки", яких не було ані в XIII, ані в XIX віці.

Тухольська громада визнавала князя настільки, що „старалась якнаборше позбутися немилого гостя („збірщика князівських податків"). Князі і їх бояри зависним оком дивилися на те життя, в якім для них не було місця, в якім їх не потребували. В Тухольщині збірщик князівських податків не був таким самовладним паном, як по інших селах". Між присланим князем боярином Тугаром Вовком і Захаром Беркутом зав'язалася така розмова:

— Сховай свою грамоту, бояриню, — сказав спокійно Захар, — ми не вміємо її читати, а печать твого князя для нас не закон. Радше сам ти скажи нам, хто це такий, той твій князь?

— Як то? — крикнув здивований боярин. — Ви не знаєте князя Данила?

— Ні, не знаємо ніякого князя.

— Володаря всіх земель, усіх осель і міст від Сяну аж до Дніпра, від Карпат аж до устя Буга?

— Ми не видали його ніколи, і в нас він не володар. Адже пастух, володар отари, стереже її від вовка, гонить її в спеку полудня до холодного потоку, а в холод ночі до теплої безпечної кошари. А князь чи робить це зі своїми підвладними?" (XIII, А, ст. 69).

Ми знаємо, що Захар був у Києві і в Галичі; „знав князів і їх діла", але тут тільки політично „не знає" князя Данила і не признає князівської влади над своєю громадою, в якій панував ідеальний порядок, бо сама громада була для себе і суддею і впорядчиком у всьому". Громадське поле, громадські ліси не потребували сторожа — громада сама, вся і завсіди, бачно берегла своє добро. Бідних не було в громаді; земля достачала пожитку для всіх, а громадські шпихлїри та стодоли стояли завсіди для потребуючих" (XIII, А, 53). Це був ідеал Івана Франка, який перейняв його із програми женевської „Громади", про яку ми вже згадували.

Щодо протимонархістичного становища головного героя повісти Захара, який заявив Тугарові Вовкові, що „коли б вся наша Русь могла позбутися його (князя Данила) з усіма його ватагами, то, певне, була би ще щаслива і велика!" — навіть Франко мусить обороняти галицького князя проти закидів героя своєї повісти. Після цих слів Захара Франко дав таку нотку під текстом:

„Погляди, які висловлює тут Захар Беркут, можуть уважатися характеристикою поглядів тогочасного народу на князів та їх криваві межиусобиці та на початки февдалізму. Пригадуємо, що подібні погляди знайшли відголос навіть у нашого літописця в оповіданню про співака Митусу, якого за бунтівні бесіди та непокірність князь Данило велів зловити і покарати смертю. Розуміється, що, наводячи такі погляди для характеристики часу й людей, ми тим не хочемо умалити ваги і значення особи князя Данила, який між усіми володарями русько-галицьких земель визначується, як чоловік незвичайний, симпатичний та наділений політичним розумом" (XIII, А, ст. 72-73).

Цією завважою Франко послабив становище свого героя в справі князів, бо признав заслугу Данила, чого не розумів Захар Беркут.

Цікаво, що І. Франко, пишучи в 1895 році свою драму-казку „Сон князя Святослава", інакше дивився на князів. В цій драмі „юрба народу", тобто кияни, на заклик дзвонів прибули боронити князя. Коли князь згадав про те, що „зрадники завізвали Всеслава на нашу землю", народ кричить:

Всі підемо, старі й малі! Не буде
Над нами панувати князь, що руки
Свої у братській крові полоскав.

(XVII, 168)

Хор „Дніпро" вшанував диригента Клівлендської Симфонічної Оркестри

Клівленд, Огайо (М. О.) — Міжнаціональний Горожанський Комітет запросив до участи у святочному концерті на честь директора і диригента Клівлендської Оркестри маестра Джорджа Зела.

Концерт відбудеться 17 вересня о год. 12-ій вполудне у Ґренд болрум в готелі Статлер - Гілтон у Клівленді Як одинока хоральна група, хор „Дніпро" виступить у повному складі і відспіває декілька українських пісень, диригуватиме маестро Е.О. Садовський, при фортепіяно пані Марта Савчак-Кравс і панна Марта Глібка.

Під час святкувань представники Міжнаціонального Горожанського Комітету передадуть диригентові Джорджові Зелові золоту медалю як відзначення за його великий вклад праці в музичну культуру Америки.

Джордж Зел уродженець Будапешту, чеського походження з віденською освітою, американський визначний громадянин. Одинадцятилітнім хлопцем мав перший публічний концерт у Відні. Від 1942 по 1946 р. диригував Метрополітальною Оперою в Ню Йорку, а відтак переїхав до Клівленду, де працює посьогодні.

Український хор „Дніпро", всі члени якого є громадянами ЗДА, хоч більшість з них народжені в Україні, також витрачають багато праці і часу для розвитку співацької культури в нашій країні. Запрошення до участи у відзначенні великого співгромадянина — Джорджа Зела хористи прийняли дуже радо. Слід відмітити, що Клівлендська Оркестра зі своїм славним диригентом недавно концертувала в Україні і по інших европейських містах з великим успіхом.

О. Макогін

СПАДЩИНА ІВАНА ФРАНКА

До 1972 року Київське видавництво „Наукова Думка" має випустити в світ повне зібрання творів Івана Франка, яке складатиметься з 50 томів, — повідомляє часопис „Культура і Життя" з 21 липня.

Вшанування пам'яті Осипа Бойдуника

22-го травня Делеґатура ОДВУ в Денвері влаштувала Жалобні Сходини в сороковий день після смерти сл. п. інж. Осипа Бойдуника. О год. 5-ій вечором Високопреподобний о. Павло Смаль, парох української католицької церкви відправив Панахиду за спокій душі Голови Української Національної Ради та члена Проводу Українських Націоналістів. На Панахиді приявні були вірні католицького і православного віроісповідання. Отець Смаль виголосив проповідь, згадуючи сл. п. інж. Бойдуника як невтомного борця за визволення українського народу з неволі різних окупантів. Боротьбі цій посвятив він ціле своє життя як член Організації Українських Націоналістів і як політичний діяч.

По Панахиді в церковній залі о год. 6-ій веч. відбулися Жалобні Сходини в пошану сл. п. інж. Осипа Бойдуника. Сходини відкрив мґр. Іван Костюк. На його зазив приявні вшанували пам'ять Покійного повстанням з місць та однохвилинною мовчанкою. Промовець у своюму слові кинув жмут світла на постать інж. Бойдуника, яка була, на його гадку, і велика і трагічна. Трагічна в тому, що йому не вдалося здійснити своїх плянів. Згадуючи його пам'ять у Франківському році, треба назвати його не тільки одним із Франкових Каменярів, але признати йому ролю провідника та ідеолога українського націоналістичного руху. Відійшов він у вічність як воїн на полі слави.

По вступному слові тріо співаків відспівали пісню „Видиш брате мій" до слів Богдана Лепкого в музичній обробці на тріо інж. Юрія Сластіона та при його фортепіяновому супроводі. В програму офіційної частини жалобних сходин входили ще деклямація вірша Олеся „Маловірам" у виконанні Миросі Гриб та деклямація „О, Пане, справедливим будь"! О. Тарнавського у мистецькому виконанні Євгенії Коцюба. Доповідь про життя та діяльність інж. О. Бойдуника виголосив Михайло Медвецький, який співпрацював з інж. Бойдуником на терені „Пром-Банку" у Львові.

У мистецькій, неофіційній частині програми Жалобних Сходин були ще народні пісні: 1. Стоїть явір над водою — дует, 2. У полі могила — дует, 3. Забіліли сніги — дует, 4. Із-за гори сніжок — тріо, та композиція Нестора Ніжанковського „Засумуй трембіто" — сольо у виконанні Євгенії Винниченко - Мозгової, відомої співачки, бувшої прімадонни королівського оперного театру в Београді. В дуетах і в тріо брали участь Євгенія Мозгова (сопран), Марія Кротюк (альт), та Петро Химич (тенор). Обробка народніх пісень опрацьована на дуети і тріо інж. Юрієм Сластіоном. У всіх піснях акомпаніямент спочивав у руках інж. Ю. Сластіона. При цій нагоді слід згадати, що інж. Сластіон працює не тільки в малярстві, як його батько — відомий ілюстратор поеми Тараса Шевченка „Гайдамаки", але і в ділянці музики. Інж. Сластіон перший раз у Денвері зарепрезентував українському слухачеві ці свої композиції. На домагання слухачів, які з захопленням оплескували виступ нашої співачки, як наддаток Євгенія Мозгова проспівала свою власну композицію „Україна".

При кінці голова Делеґатури Степан Коцюба подякував приявним за участь у поклоні великому державному мужеві сл. п. О. Бойдуникові. Він закликав нашу молодь, щоб плекала українське мистецтво і цікавилася громадським життям.

Співом національного гимну закінчено Жалобні Сходини.

І. Костюк

КОЛИШНІЙ НІМЕЦЬКИЙ УРЯДОВЕЦЬ В ДРОГОБИЧІ ВІДЗНАЧЕНИЙ МЕДАЛЕЮ ЗАСЛУГИ ІЗРАЇЛЯ

(н) Генеральний консуль Ізраїля — М. Арон в Ню Йорку передав в імені свого уряду німцеві Ебергардові Гельмріхові спеціяльну медалю, що нею відзначується особи нежидівського походження за заслуги для жидів. Гельмріх, тепер натуралізований американський громадянин, що проживає в Ню Йорку, уродженець Гамбурґа, працював під час другої світової війни в Галичині м. і. на становищі керівника повітового відділу для рільничих спра в Дрогобичі. На цьому пості з нараженням свойого життя старався прийти з допомогою жидівському населенню цього міста, зокрема помагав жидам втікати з ґетта, деяким жінкам передавав фальшиві документи і тим робом уможливлював їм втечу на працю до Німеччини; під час масових акцій Гестапа в Дрогобичі переховував деяких жидів у власному мешканню та постачав жидівському шпиталеві харчі.

З одною з уратованих ним жидівських жінок з Дрогобича Гельмріх оженився і виемігрував до ЗДА.

Крім згаданої „медалі для праведних", Гельмріх має право засадити окреме деревце в т. зв. „Алеї праведних" на пам'ятковій площі — горбку в Єрусалимі, присвяченій пам'яті заслужених цього рода осіб.

В АМЕРИЦІ І В СВІТІ

МІЖ ІНДІЄЮ І ПАКІСТАНОМ ДЕЩО ВІДПРУЖИЛИСЬ ВІДНОСИНИ, бо шефи штабів обох тих держав, стрінувшись в Ню Делі, рішили відкликати свої війська „на мирові позиції" та інформувати себе взаємно про всі майбутні військові рухи, щоб не давати пального всяким підозрам і панічним поголоскам. В останньому часі в обох тих країнах були алярмові вісті про загрозливі рухи військ другої сторони.

З почуваннями величезного жалю і смутку повідомляємо наших Земляків із Станиславівщини та все Українське Громадянство по цей і по той бік кордонів, що в середу, 14-го вересня 1966 року після полудня в Клівленді, Огайо, на 80-му році життя, відійшов від нас у Вічність Незабутній

бл. п. проф.
ВОЛОДИМИР РАДЗИКЕВИЧ

член Редакційної Колеґії збірника про Станиславівщину, дійсний член Наукового Товариства ім. Шевченка, історик української літератури, письменник-повістяр, автор творів дитячої літератури і громадський діяч.

ПОХОРОН відбудеться в суботу, 17-го вересня 1966 року о 9:30 годині перед полуднем із похоронного закладу п. Мих. Колодія до української католицької церкви св. Петра й Павла, а потім на українське кладовище при вул. Гирц (Hoertz Road).

Глибокозасмученій Дружині і важким горем пригніченій цілій Родині висловлюємо наші найщиріші співчуття.

Замість квітів на свіжу могилу, посилаємо 25 долярів на Український Католицький Університет у Римі.

За ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ СТАНИСЛАВІВЩИНИ:
ред. ІВАН СТАВНИЧИЙ, голова
д-р МИКОЛА КЛИМИШИН, містоголова і секретар

Увага! Гартфорд, Конн. і околиця!

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР в ГАРТФОРДІ, Конн.
СЕРДЕЧНО ЗАПРОШУЄ ВСІХ НА
ВЕЛИКУ ОСІННЮ ЗАБАВУ
що відбудеться
в суботу, 24-го вересня 1966 року
в залі
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ
при 961 Wethersfield Ave., Hartford, Conn.
Початок о год. 8:30 веч.

Стрій довільний. Вступ: дорослі $3.00; студенти $2.00
Столи просимо резервувати телеф.: 246-3738 або 246-3439

ГУРТОК ПРИЯТЕЛІВ ПЛАСТУ
„ПЛАСТПРИЯТ" в НЮАРКУ, Н. Дж.
запрошує на
ОСІННІЙ ФЕСТИН
що відбудеться
в неділю, дня 25-го вересня 1966 р.
BIRCHWOOD GROVE, No. JEFFERSON ROAD
WHIPPANY, N.J.

ДОЇЗД: дорога ч. 10 до Whippany, скрутити направо на світлі коло Української Церкви (North Jefferson Road) і їхати приблизно ½ милі.

БАГАТА ПЛАСТОВА ПРОГРАМА. ДО ТАНЦІВ ГРАТИМЕ ОРКЕСТРА.

Початок: год. 1:00 по пол.

Д-р ВОЛОДИМИР і ІРЕНА СТАНЕЦЬКІ

ЩИРО ВІТАЮТЬ ПРИБУТТЯ ДО АМЕРИКИ

Д-ра МАРКІЯНА ДЗЕРОВИЧА

НА ВІДВІДИНИ РОДИНИ ПО ДОВГІМ ЗАСЛАННІ НА СИБІРІ.

В. і І. СТАНЕЦЬКІ

УКРАЇНСЬКІ ЗЛУЧЕНІ ОРГАНІЗАЦІЇ — ВІДДІЛ УККА в КЛІВЛЕНДІ, ОГАЙО
з глибоким смутком повідомляє Українське Громадянство, що дня 14-го вересня 1966 року відійшов у Вічність на 80-му році життя Великий Громадянин

бл. п. проф.
ВОЛОДИМИР РАДЗИКЕВИЧ

дійсний член НТШ, професор Університету Івана Франка у Львові, письменник, історик української літератури та великий приятель молоді.

ПОХОРОННІ ОБРЯДИ відбудуться в суботу, 17-го вересня 1966 р. о 9:30 год. рано з похоронного заведення п. Колодія в Клівленді на Вест 14-ій вул.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!
УЗО — ВІДДІЛ УККА в КЛІВЛЕНДІ

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ „СЛОВО"
повідомляє у великому смутку, що 14-го вересня 1966 року помер на 80-му році життя

бл. п. проф.
ВОЛОДИМИР РАДЗИКЕВИЧ

дійсний член Об'єднання Українських Письменників „СЛОВО", видатний український літературознавець, письменник і педагог.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!
Президія Об'єднання Українських Письменників „СЛОВО"

УПРАВА І ЧЛЕНИ ОСЕРЕДКУ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА в КЛІВЛЕНДІ
з жалем повідомляють, що дня 14-го вересня 1966 року тут на 80-му році життя помер

сл. п. проф.
ВОЛОДИМИР РАДЗИКЕВИЧ

довголітній діючий і почесний голова нашого Осередку, дійсний член НТШ і УВАН, визначний науковець, письменник, педагог і зразковий суспільно-громадський діяч.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

УВАГА! В НЮ ЙОРКУ
24-го вересня 1966 р. о год. 7-ій веч.
в залі ФЕШЕН ІНСТИТУТУ, 225 Вест 24-та вул.
СПІВАЄ
ХОР „КОБЗАР" з Філядельфії
ЮВІЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ

Диригент: д-р А. Рудницький; фортепіян: Роксоляна Гарасимович; соліст-піяніст: Роман Рудницький

В ПРОГРАМІ НОВІ ТВОРИ З УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ!

КВИТКИ в цінах дол.: 1.50, 2:00 і 3:00 з визначеними місцями, вже можна одержати в крамницях в Ню Йорку: АРКА, БРОДИ, ВЕСЕЛКА, ЕКО, СУРМА.

ДОБРЕ ЧИТАТИ ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ
СОЙКА-ШТУКАРКА
РОМАНА ЗАВАДОВИЧА
Ціна — 1 долар
Замовляти: SVOBODA

НАША НАЙЩИРША ПОДЯКА:

Всемогучому Богові та Пречистій Діві Марії — за вислухання наших молитов та ласку і привернення здоров'я нашій дитині — Богданові;

Д-рові Богданові Габданк-Рогозинському — за переведення двох операцій і за батьківське піклування хворим;

Всч. Отцям Василіянам з Парохії св. Юра в Ню Йорку: о. Христофорові, що тричі відвідав хворого та обдарував його Мощами св. Свщм. Йосафата; о. Григорієві — за уділення Св. Єлеопомазання, о. Константинові — за відвідини; протоігуменові Когутові — за відправлення Служби Божої на інтенцію видужання хворого;

Високопреподобним Сестрам Василіянкам — Герарді, Мартині та ін. — за відвідини й молитви та гарні образки для хворого;

Всч. о. Василеві Приймі з Тулюза, Франція, за висилку посвяченої Водиці з Люрду для хворого;

Дирекції, Сестрам та мед-сестрам шпиталю Колюмба в Ню Йорку за їхні труди, опіку й молитви і надзвичайно прихильне відношення до хворої нашої дитини;

Усім нашим радіо-слухачам за їхні молитви, і всім людям, що своїми молитвами включилися до наших прохань, які так багато разів висловлювали нам готовість молитися — усім Вам за Ваше добре шляхетне серце, а передусім за молитви — наша, щераз, найщиріша подяка!

Хай Всемогучий Господь завжди і Вас усіх держить у своїй опіці!

Ваші довжники в молитвах:

Д-р МИКОЛА і БОГДАННА; ЄЛИСАВЕТА, СВЯТОСЛАВ і БОГДАН (видужанець) СИДОР-ЧАРТОРИЙСЬКІ

ВИСЛУХАНА МОЛИТВА

Хоч я такий нікчемний
грішник, —
Мати Божа, прийди
до нас;
Заглянь ще нині
Та поміч дай моїй дитині.

Рятуй вмираючого сина!
Я вірю: Ти Мати, Ти
єдина
Врятуєш нам дитину —
Тепер, тепер, бо гине.

Там, де людська поміч
гасне —
Ти зглянешся, і вчасно
Промінчик ласк зішлеш
на болі
І так по Божій волі —
Наш син здоровий встане.
Молю, благаю!

\- - - - - - - - - - - -

І, сталося. Пренепорочна!
Твоїм заступництвом
і молитвами —
Наш син живий, знова
між нами.
Поклін Тобі — навіки —
амінь.

М. С. Ч.

Українське Лікарське Товариство Північної Америки
Управа Відділу Метрополії Ню Йорк
повідомляє, що
в суботу і неділю 15-го і 16-го жовтня 1966 року
— відбудеться —
ОСІННЯ
ТРАДИЦІЙНА ЗУСТРІЧ ЛІКАРІВ
на СОЮЗІВЦІ

НА ЯКУ ЗАПРОШУЄ ВСІХ ЧЛЕНІВ ЛІКАРІВ З РОДИНАМИ І ГІСТЬМИ

ПРОГРАМА ЗУСТРІЧІ:

СУБОТА, 15-го ЖОВТНЯ 1966 р.

Від год. 10-ої — Реєстрація
Год. 3-тя — Ширші Сходини Психіятричної Секції УЛТПА
Сходини Секції Лікарів Стоматологів
Сходини Секції Дружин Лікарів
Год. 6-та по пол. — Коктейл
Год. 7-ма — Спільна традиційна вечеря

В мистецькій програмі вечора виступлять: Квартет „Каравана", Христя Боднар, сопрано, при фортепіяні Володимир Гентиш.
Год. 9-та — ЗАБАВА з ТАНЦЯМИ

НЕДІЛЯ, 16-го ЖОВТНЯ 1966 р.

Год. 10-та ранку — Служба Божа
Після обіду спортові гри.

Зголошення і замовлення кімнат приймає безпосередньо Управа Союзівки:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION ESTATE
Kerhonkson, N.Y. Тел.: 914 626-5641

У найглибшім смутку повідомляємо, Рідню, Приятелів, Товаришів по Званню, Учениці та Учнів, і все Українське Громадянство по цей і по той бік кордонів, що в середу, 14-го вересня 1966 року після полудня в Клівленді, Огайо, після довгої та важкої недуги, на 80-му році життя відійшов від нас у Вічність наш Найдорожчий і Невіджалуваний МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ і БРАТ

бл. п. ВОЛОДИМИР РАДЗИКЕВИЧ

професор і директор Академічної Гімназії у Львові, професор української гімназії в Станиславові, педагог і директор рідношкільних Шкіл Українознавства у ЗДА.

ПАНАХИДИ за спокій Душі Покійного відслужені: в четвер, 15-го і в п'ятницю, 16-го ц. м. о 7-ій годині вечора в похороннім закладі п. Михайла Колодія при 3136 Захід 14-ій вулиці.

ПОХОРОН відбудеться в суботу, 17-го вересня 1966 року о 9:30 годині перед полуднем із похоронного закладу п. М. Колодія до української католицької церкви св. Петра й Павла, а потім на український цвинтар при вул. Гирц. (Hoertz Road).

Прибиті важким горем:

дружина — МАРІЯ з МАТВІЄВИХ
син — МИРОН із синовою ІРИНОЮ з КАСАРАБІВ
внуки — ПЕТРО і РОМАН
брати — ОЛЕКСАНДЕР і д-р ЮЛІЯН із родинами

ГОЛОВНА РАДА НАУКОВИХ ТОВАРИСТВ ім. ШЕВЧЕНКА
і
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА в ЗДА
з жалем повідомляє, що 14-го вересня 1966 р. у Клівленді, Огайо, помер саме за два дні перед своїм 80-им роком життя

бл. п. проф. ВОЛОДИМИР РАДЗИКЕВИЧ

дійсний член НТШ, видатний письменник, учений і педагог.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ВШ. Родині Покійного складаємо найщиріші слова співчуття.

ПРЕЗИДІЯ ГОЛОВНОЇ РАДИ НТШ
УПРАВА НТШ в ЗДА

Крайова Управа Братства к. Вояків І УД УНА в США
Субота. 1-го жовтня 1966 р.
Заля Бенджемін Франклін Гай Скул у Філядельфії.

„НАЙКРАЩІ ХЛОПЦІ З ДИВІЗІЇ"

Лібретто — ОЛЕГ ЛИСЯК
Музика — СТЕФАН ГУМІНІЛОВИЧ
Режисер — БОГДАН ПАЗДРІЙ

Проєкт дек. ОРЕСТ СЛУПЧИНСЬКИЙ (Гого)
Виконання ВАСИЛЬ СЕРДЮК
Хореографія ОЛЬГА КОВАЛЬЧУК-ІВАСІВКА
Муз. супровід ЗОЯ МАРКОВИЧ
Виконавці: МАРІЯ ЛИСЯК, ЮЛІЯ ШАШАРОВСЬКА, ВОЛОДИМИР КАРПЯК, БОГДАН ПАЗДРІЙ, ВОЛОДИМИР ШАШАРОВСЬКИЙ

Театр у П'ятницю
під керівництвом
Вол. Шашаровського
Прем'єра музичної комедії на 3 дії.

Богдан Остап'юк

БУЛЬБОПЕЧЕННЯ НАД ТИХИМ СЕРЕТОМ

(З циклу: „Давній Тернопіль")

Присвячую світлій пам'яті м-ґра права Петра Вацика, колишнього мойого сусіда і приятеля, який помер несподівано в Тернополі в жовтні 1965 р.

Після гарячого подільського літа і закінчення жнив пустіли тернопільські поля. Ще де-не-де залишилися копи пізньої гречки, вики (мішанки) або кінського зуба (пашної кукурудзи). На стернях і толоках паслася худоба, а на підміських полях зеленіла городина, в якій ласували зайці.

Зближалася золота осінь, яка своїми золото-багряними красками малювала листя дерев в гаях, садах та над берегами Серету. Зелене картоплиння на полях почало в'янути, а після ранніх приморозків всихало. Настав час копання картоплі. Літо все ще не хотіло уступати перед осінню і ще раз вернулося, вкриваючи поля мережею срібного павутиння. Прийшов час бабиного літа.

Під час копання картоплі вибиралася наша молодь і старші прогулянками під неділі і свята в поля пекти картоплю. Майстром в підготовці та бульбопеченні був св. пам. Петро Вацик. До цього приготовлявся він вже напередодні. Звичайно в суботу або перед святом брав на віз в'язку соломи, рискаль і великий горнець, поливаний у нутрі, в якому могло зміститись 20 фунтів картоплі. Найчастіше вибирав поля на „Вакаїсі", які були в Берегах Великих, недалеко холодних джерел Серету. Приїхавши на поле, на своє, або свояків, чи добрих приятелів, вибирав найкраще, найрівніше місце, загладжував та приплескував його рискалем. Після цього накопав та вимив в недалекому Сереті повний „печух" (оцей вище згаданий горнець) „бараболь" (в нас на Поділлі називали картоплю бараболею). Горнець накрив з верху скрутлем соломи і перевернув його догори дном на приготованому до печення місці. „Печух" обложив довкруги соломою, а зверху накрив сухим картопляним бадиллям. В добавку назбирав ще дві-три купи сухого бадилля, щоб було готове під руками слідуючого дня. Таким чином все буле заздалегідь приготоване, з а л и ш алося лише засвітити сірник.

Слідуючого дня, після полудня мандрувало ціле товариство прогулянкою на місце бульбопечення. Дехто забрав зі собою кусок масла, кілька квашених огірків і трохи соли. Коли товариство прибуло на місце, зараз у повітрі почав підніматися стовп зеленкаво - брунатного диму — це був знак, що картопля почала пектися.

Петро доглядав вогню, він був, так би мовити, головним кочегарем, який докладав сухого картопляного бадилля, обертав печух та нагортав довкруги нього жару. В жар кинено додатково ще кілька картопель, щоб був запас в разі потреби... Дожидаючи печеної картоплі, хлопці та дівчата жартували та співали пісень. Оподалік доріжкою в Берегах проходжувалась молодь і старші, а любителі водного спорту плавали човнами по Сереті.

Прийшов час, коли треба було провірити чи печена картопля. Досвідчений у цьому ділі Петро, хлюпнув кілька капель води на дно „печуха". Якщо каплі води негайно випаровували і зникали, — то це був знак, що картопля готова. Тоді при помочі рискаля, який держав в одній руці і дрючком, який держав у другій, одним вправним рухом обертав Петро „печух" дном на діл. Після цього, як була усунена решта обгорілого скрутля соломи, бухнула пара, яка своїм специфічним запахом, свіжої, печеної картоплі подражнювала ... ніздря товариства. Показалися потріскані від гарячі жовті, сині, червоні, рипаті, „шампйони", рогалики та іншого ж кольору та виду картоплі. Почався справжній пир. Хто хоч раз в житті мав змогу їсти свіжу, в полі печену картоплю, той ніколи не забуде її особливого смаку. Її не могла заступити найвибагливіше приготована печеня...

Велике осіннє сонце, ховаючись за обрії Петриківського лісу „кидало на прощання останні промені на плесо води в Сереті. Ще хвилина-мить, і зовсім зникло з горизонту, залишаючи червоно - рожеві фіолети. Смеркалося. На сході сходив місяць, романтичний володар ночі. Вечірню тишу ворушив гомін пісні товариства, яке верталося з бульбопечення.

Багато бурхливих, жахливих років проминуло з того часу, як пекли ми картоплі на своїх рідних полях. Немає в живих Петра, який не лише був майстром в бульбопеченні, але який мав веселу життєрадісну вдачу, любив товариство і вмів його забавити. Він був теж великим любителем природи. Після своїх професійних зайнять любив працювати в саді, квітнику. Він все приносив перші квіти з наших Гаїв Великих, полів та Берегів. Немає в живих багатьох приятелів, товаришів, колишніх учасників прогулянок. А тих, що залишились живими, розкинула доля, неначе вихор листя, по широкому світі. Залишилися спогади, які пригадують нам радісні, безжурні хвилини бульбопечення над далеким Серетом.

МОСКАЛЬ-ЧАРІВНИК І ШАПКА-НЕВИДИМКА

(Продовження зі стор. 2-ої)

коляборантів з-поміж українців.

Обов'язком українських патріотів в Україні було повідомити своїх братів — еміґрантів про такі випадку придушування особистих і національних вольностей своїх співгромадян і земляків. Обов'язком українських патріотів за кордоном є довести до відома світової громадської думки про новий трюк москаля-чарівника: після явних ув'язнень і депортування до концтаборів у Мордовській Автономній Республіці, поряд з пляновим витисканням з України української технологічної інтелігенції до інших республік, водночас із насаджуванням росіян на їх місце (технологів і адміністраторів) по містах України, там проводиться пляно в е викрадання українців патріотів на місцевому рівні.

Нехай нас не стримує від протестів те, що більшість ув'язнених і зниклих, мабуть, стоїть на протилежних нам чи інших ідеологічних позиціях. Не сміємо сказати: „Добре їм так! Їх винищує їхня власна система!!" Бо вони перед усім такі ж українці, як і ми, хоч, може, вірять в інший суспільно-економічний лад. Вони — наші брати, яких московська система терору і гніту виключає від праці для розвитку української нації. Їх накрила шапка-невидимка зпід якої, мабуть, нема вороття.

Перевірені інформації показують, що випадки зникання українських патріотів у різних місцевостях УССР є наслідком реального пляну. Діти, звичайно, плачуть-лементують, коли страшна казка перетворюється в дійсність. Ми ж — зрілі люди з виробленими п о л і тичними поглядами і досвідом у політичній боротьбі. Ми повинні знайти розсудливіші та успішніші заходи. Цього домагаються — просять у нас наші брати з України: допомогти їм вирватися із самого дна рабства, де їх позбавляється вже не лише національного імени, але навіть людського „я".

• **У Довіль у Франції померла на 92 році життя Сесіль Сорель,** яку в перших 30-ох роках цього сторіччя прославляли, як найбільшу французьку драматичну артистку поруч із Сарою Бернар. У 1926 році вона мала теж великий успіх в Америці, куди прибула з своїм чоловіком, князем де Сеґюр, двома секретарками, двома гардероб'яними й двома фризієрами та 127 валізами. Коли в 1945 році заборонено їй на рік виступати в театрі чи на естраді, тому, що виступала була за німецької окупації у Франції, вона пішла до манастиря Францісканок і там жила до своєї смерти.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

НЕДІЛЯ, 18-го ВЕРЕСНЯ 1966 р.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Збори Т-ва Єдність — 163 Відд. о год. 12-ій по пол. в домі Горожан, 487 N. Franklin St. Чл. вкладки повинні бути заплачені до 25 кожного місяця. —С. Филик, фін. секр.

СУБОТА, 24-го ВЕРЕСНЯ 1966 р.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Чорном. Січ — 14 Відд. о год. 7-ій веч. в Січовій залі під ч. 508 — 18-та Аве. Проситься прибути і вирівняти залеглі вкладки. В. Роговський, предс., М. П. Отрок, секр.

ТРЕНТОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 245 Відд. о год. 7-ій веч. в залі Укр. Правосл. Церкви при 824 Adelin St. На порядку дня: Конвенція УККА, союзові справи. — М. Мартиненко, секр.